

## TA'LIM JARAYONIDA ILG'OR PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH (TARIX FANI MISOLIDA)

**Yuldasheva Barno**

Farg'ona viloyati Bog'dod tumani 20-maktab

Tarix fani o'qituvchisi

***Annotatsiya:** Men ushbu maqolamda Umumta'lim maktablarida tarix darslarining tashkil etib borishga doir ayrim mulohazalarimni hamda ta'lim jarayonida ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalanishni tarix fanlari misolida yoritilgan. Ta'lim berish jarayonida o'quvchilar darslarida pedagogik texnologiyalardan foydalanishning pedagogic shart-sharoitlari, hamda metodikasi yoritib berilgan.*

***Kalit so'zlar.** ta'lim, samaradorlik, tarbiya pedagogik texnologiya, o'quvchi, o'qituvchi, interfaol usullar, metodika, texnologiya, dars, pedagogika, fan, yosh avlod, barkamol shaxs.*

Hozirgi davrning dolzarb vazifalaridan biri yosh avlodni vatanga muhabbay va sadoqat, milliy g'urur, yuksak axloq va madaniyat, qadimiy va umumbashariy qadriyatlar ruhida tarbiyalashdan iborat. Mustaqillik xalqimizga haqqoniy tariximizni o'rganish orqali o'zlikni anglash uchun kring imkoniyatlarni yuzaga keltirdi. Yoshlarimizni Vatanparvarlik ruhida tarbiyalash bo'yicha uzluksiz olib boriladigan ishlar biz uchun dolzarb ahamiyatga egadir. Barchamizga yaxshi ma'lumki vatanvarvarlik har bir davlat hayotining ma'naviy asosi hisoblanadi.

O'zbekiston mustaqillik yillarida buyuk o'zgarishlar tomon yuz tutdi.bu ayniqsa ta'lim tizimida yaqqol ko'rinadi. Chunki ta'lim tizimi o'z oldiga erkin fikrlovchi, barkamol, yetuk shaxsni tarbiyalashni vazifa qilib qo'yadi. Yosh avlodga ta'lim berish jarayonida har bir darsda o'qituvchi o'zining fanini mukammal bilgan holda

innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda dars o'yish zarur. O'qituvchi o'quvchilarga fani bo'yicha dars berish jarayonida pedagogik texnologiyalardan interfaol usullardan foydalanib dars o'tishi hozirgi davrning eng dolzarb masalasi bo'lib qoldi.

Tarix fanini o'rgatish, birinchi navbatda, o'qituvchining bilimdonligi, fanni qay darajada bilishi, bolaning qay darajada qiziqтира olishiga bog'liqdir. O'qituvchi sinfda o'quv jarayoni tashkilotchisi va nazoratchisi hisoblanadi. Interfaol usulda o'qitilayotgan darslar o'qituvchidan ortiqcha ruhiy, jismoniy kuch sarflamay, qisqa vaqt mobaynida yuqori natijalarga erishishni nazarda tutadi. Interfaol usulda dars o'tganda barcha o'quvchilar faol ishtirok etadilar, ya'ni dars o'tish jarayonida o'quvchilar guruhga bo'linib, yoki juftliklarda ishlaydilar hamda o'quv materialining ma'lum qismini mustaqil bajaradilar.

O'qituvchi esa darsni shakllantirib, o'quvchilarga ma'lum bir yo'nalishda yo'l ko'rsatib turadi. Ma'lumki, darsning turli xil o'yinlar asosida o'tilishi o'quvchilarning imkoniyatlarini namoyish etish, diqqatni jamlash, bilim, ko'nikma va malakalarini oshirish va kuchli bo'lishlarini ta'minlaydi. O'yinlar, kinofilmlar yangi Pedagogik texnologiyaning eng samarali usullarida biri sifatida tan olinishi ham fikrimiz dalilidir.

Men tarix fani o'qituvchilari oldiga shunday maqsad qo'yishlarini so'ragan bo'lar edim. Har biringiz tarix fani darslarini o'tish jarayonida ilg'or innovatsion pedagogik texnologiyalaridan foydalangan holda mavzular bo'yicha dars o'tish vaqtida interfaol usullardan foydalanishni so'ragan bo'lar edim. Sababi misol uchun 5-sinfga qadam qo'ygan o'quvchilar tarix fani haqida tushunchaga ega emaslar sababi boshlang'ich sinfda ularga tarix fanlari o'qitib-o'rgatilmagan. Bu o'quvchilarni darsga qiziqtirib jalb qilish bu o'qituvchiga bog'liq.

O'qituvchi har bir darsida yangi-yangi ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda dars o'tganda ularning eslab qolishlari yanada oson va tushunarli bo'lar edi. Shuning uchun men 5-sinflar uchun quyidagi: „Yurtimizning obodonchiligi, buyuk allomalari“, „Mirzo Ulug'bek va uning akedemiyasi“, „Yurt obodonchiligi, adabiyot va san'at“, „Turkisiyon ma'rifatparvarlari“, „Sohibqiron Amir Temur“,

„O‘zbekistonning tarixiy shaharlari”, „O‘zbekiston poytaxti Toshkent-2200 yoshda”, „O‘zbekiston-ning tarixiy-me‘moriy yodgorliklari”, „O‘zbekiston mustaqilligining qo‘lga kiritilishi”, „Ma‘naviy va ma‘rifiy yuksalish”, „Dunyo xavfsizligiga tahdid”, kabi mavzularda quyidagi interfaol ilg‘or pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda dars o‘tishni taklif qilib chiqaman va shu maqolamni taqdim etaman. Bu mavzularni o‘qitishda o‘quvchilar oson va tezda tushunib olishlari uchun slayli ma;ruza, rasmlar, vidiofilmlardan foydalanishsa maqsadga muvofiq bo‘lar edim.

O‘qituvchilar o‘quv jarayonining mazmun-mohiyatini tushunib yetgan holda murakkab mavzular bo‘yicha jami 38 ta interfaol usullardan foydalangan holda o‘tkazish tavsiya etiladi. Quyidagi interfaol usullarni 2019-2020 o‘quv yilida tarix fanlarini o‘qitish jarayonida tadbiiq etish mumkin.

### „To‘rtinchi ortiqcha” o‘yini: yoki 3tasi rost 1ta yolg‘on

**1guruh:** 1.Shohruh Mirzo, 1018 ta yulduz, **ehromla**, Amir Temur

**2 guruh:** 1. 1394-yil, „**Hindiston**” asari, Qozizoda Rumi, Buxoro

**3 guruh:** 1Ali Qushchi, G‘ijduvon, Rasadxona, **Avesto**.

#### VENN diagrammasi

Ma‘mun akademiyasi

Ulug‘bek akademiyasi

Bu kabi interfaol usullar dars samaradorligini oshirishda, hamda talabalar (o‘quvchilar)ni darsga qiziqтира olishi, eslab qolish qobiliyatini shakllantirishda ahamiyat kasb etadi. Darsni o‘yinli tashkil etilsa talabalarning darsga bo‘lgan qiziqishi yanada ortib boradi, shuningdek, darsning sifatli o‘tishini ta‘minlaydi. Shu sababli darslarimizda pedadodik texnologiyalardan foydalanish maqsadga muvofiqdir.

Xulosa qilib shuni aytib o‘tish joizki, Ta‘lim jarayonida yangi pedagogik texnologiyalarni qo‘llash va axborot kommunikatsion tizimidan foydalanish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir. Axborot asri bo‘lgan hozirgi davrda ta‘lim jarayonida olingan axborotlarni qayta ishlash va tahlil qilishga o‘rgatish har bir fan o‘qituvchisining vazifasidir.

### Foydalanilgan adabiyotlarni ro'yxati

1. Mirziyoyev. SH. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. 1-jild. „O'zbekiston”, NMIU, 2018-yil. Qurolli kuchlar-Vatanimiz va Xalqimizning mustahkam qo'rg'oni. 229-230-bet.
2. Sagdiyev.A.,Fuzailova G., Hasanova M., Tarix oqish metodikasi.-Toshkent:TDPU, 2008.
3. Saidahmedov N. S. Yangi pedagogik texnologiyalar.-Toshkent: Molniya nashr. 2003.
4. Ro'ziyeva D. Interfaol metodlar: mohiyati va qo'llanishi.-Toshkent. 2014.
5. Achilova T. Ta'lim jarayonida pedagogik texnologiyalardan foydalanish (ingliz tili misolida.) Chet tillarni o'rganishni takomillashtirish masalalari (Iqtidorli talabalar ilmiy-amaliy konferensiya materiallari).-Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU nashriyoti, 2015.-B. 10-13.